

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен “доктор” по научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка“ (вкл. МЛФ), професионално направление 7.6. Спорт на тема **“Изследване на зависимостите между силовите възможности и плувните скорости при подготовката на плувци”**

Докторант: Румяна Йорданова Кръстева

Научен ръководител: доц. Николай Изов, д-р

Румяна Кръстева е добре позната състезателка по плуване от близкото минало. Представителка на Пловдивската плувна школа, многократно е включвана в националните отбори на Р България за участие в тренировъчния процес и състезания от различен ранг. Завършва висше образование в НСА „Васил Левски“ със специалност плуване и продължава своята кариера в сферата на образованието, като преподавател по плуване в УХТ – Пловдив. Тази непрекъснатата връзка с плувния спорт може да се определи като основен фактор при избора на област на научна дейност – тренировката по плуване.

Представения за защита дисертационен труд е разработен на 169 стандартни машинописни страници и съдържа 47 таблици и 19 фигури. Използваните литературни източници са 144, от които 106 на кирилица, 38 на латиница и един източник от интернет. Включените в анализите публикации на различни автори са отпечатани в широк диапазон от време – от 1968 година до 2014 година. Трудът е представен в много добър полиграфически вид, което спомага за лесното възприемане на съдържанието.

Разпределението на обемите по отделните глави е в добро съотношение в полза на обема на анализа и отговаря на изискванията за този вид научни трудове. Изложението в увода на основни фактори в многогодишната подготовка, публикувани от утвърдени автори ни насочва логично към основанието за провеждането на научното изследване по темата на дисертационния труд. Показва, че темата е дисертабилна и получените резултати може да имат конкретни приноси за практиката в тренировъчния процес на плувци от най-проблемните етапи на спортната подготовка.

Постановка на проблема: Преструктурираният анализ на литературните източници, в сравнение с вътрешната защита, спомага за по-логичен подход в хронологията на сензитивните периоди за най-бърз прираст на двигателните качества, морфологични изменения и тяхното отражение в многогодишната подготовка.

Анализът на публикациите на световно признати автори показва основни проблеми, свързани с подобряването на кардио-респираторните показатели (аеробните възможности) и хидродинамичните особености на плувците с последващо развитие на анаеробните възможности и силовите качества. Като обобщение се отбелязват и публикации за необходимостта от последователно изграждане на двигателните качества и първоначално създаване на широка основа за успешно реализиране на многогодишната подготовка.

В заключение се определят три основни физиологични компоненти, върху които се въздейства за постигане на количествени и качествени промени:

- Аеробен капацитет;
- Анаеробен капацитет;
- Мускулна сила – мощност и издръжливост.

Систематизираната етапизация на многогодишната подготовка спомага за по-добра детайлизация на отбелязаните фактори, съобразено с календарна и биологична възраст.

Разкриването на фундаменталното значение на силовите възможности и тяхното реализиране в плувни способности за постигане на най-добър плувен резултат. Това обобщение определя Хипотезата, като логично определена и насочена към най-проблемните качества в детско-юношеския спорт – сила и скорост.

Целта и задачите са поставени ясно и аналогично на хипотезата. Трябва да се отбележи направеното допълнение на още една задача – за анализа на публикациите по темата на дисертационния труд.

Организацията и методиката на изследването са описани ясно и точно. Тук може да се определи трудността при избора на обекта на изследването – сравнително малкия брой плувци на добро ниво на подготовка по пол и основен (водещ) стил на плуване. В спортно-педагогическия контрол са включени тестове с доказано ниво на информативност и стандартност.

Анализ на резултатите. Получените резултати са структурирани в анализа така, че дават ясна представа за динамиката на изследваните показатели за 3-годишния период, пол, основен стил и календарната възраст на състезателите. Сравнителният анализ на резултатите между момичета и момчета, очертава нивото и динамиката на изследваните показатели през периода на изследването. Така се установяват приликите и разликите между изследвания контингент състезатели и анализа на научните публикации по този проблем. Същественото подобряване на научния труд след вътрешната защита спомага за бързо възприемане на направения анализ. На стр. 94 в изводите е отразена кратко и ясно тенденцията на изменение на изследваните показатели за момчета и момичета. Но трябва да се отбележат и някои слабости:

- На стр. 117, извод 6 ...“по-добри резултати в плуването...“, звучи много

неопределено, за разлика от стр. 114. Същото може да се каже и за определенията „...плувни резултати..“ и „...плувни параметри..“ на стр. 112;

- В анализите на таблиците с корелационните коефициенти се отбелязва само динамиката на получените стойности. Необходимо е и спортно-педагогическо обяснение за получаване на по-ясна характеристика на взаимозависимостите между изследваните показатели;

Изпълнението на основната цел на научния труд е концентрирано в т. III.4.3.

При изследваните показатели според основен стил в двата пола се отчита малкия брой състезатели в някои от групите. Този факт трябва да ни покаже състоянието на този спорт в момента на изследването и да уважим усилията на докторанта за провеждане на подобно изследване.

Анализът е направен в телеграфен стил. Корелационните матрици не са анализирани в пълен обем – липсва коментар за корелациите между плувните тестове и по-добро педагогическо обяснение на останалите коефициенти. Получените резултати от корелационния анализ са много интересни, но са подценени при интерпретацията в текста.

Не приемаме и определението на стр. 130 ..“парадоксално...”

Необходимо е да се отбележи и, че:

- гъвкавост на гръбначния стълб не е принос за добра техника в кроул и гръб, защото отклоненията са по вертикалната ос и голямата гъвкавост води до излишни движения в таза,
- анализът при момичетата е в телеграфен стил,

Направеният корелационен анализ между отделните групи показатели, отразяващи различни страни на спортната подготовка има определен принос за изпълнение на целта на научния труд. Получените резултати очертават основни зависимости в отделните години, пол и показатели, но може да се отбележи, че отново анализът е телеграфен и не отразява добре получените резултати от корелациите,

Независимо от отбелязаните слабости, може да се оо че дисертационния труд има определени приноси.

- Установените проблемни зони в тренировъчния процес в детско-юношеска възраст – сила и скорост на плуване намират ясен отговор в резултатите на проведеното изследване. Това позволява да се поставя точна оценка на методиката на тренировка при изследваните състезатели и е отразено в направените препоръки.
- Показва конкретни зависимости между специфични двигателни качества и скорост на плуване по стил и пол с което допринася за оптимизиране на тренировъчния процес.
- Получените резултати спомагат за установяване на пропуски в тренировъчния процес в различните плувни стилове.

Авторът е представил и списък на 4 публикации по темата на дисертационния труд от които едната е на английски език извън България.

Авторефератът отразява съдържанието на дисертационния труд.

В заключение считаме, че докторанта показва умения да планира и проведе научно изследване съобразено с изискванията за научен труд. Независимо от описаните неточности, дисертационния труд има своите научни приноси и докторантът е изпълнил всички изисквания на учебната програма. Предлагам на съставът на Научното жури да оцени по достойнство труда и присъди на докторанта **Румяна Йорданова Кръстева** образователно научната степен „Доктор“.

Рецензент

доц. Лазар Каменов, д-р